

MOLEKULARNO-GENETSKA ANALIZA TUMORJEV PRI GINEKOLOŠKIH RAKIH

Vida Stegel

Izveček

Molekularno genetskega testiranja ginekoloških tumorjev se izvaja za namen detekcije genetskih biomarkerjev pomembnih za zdravljenje ali pridobivanje dodatnih informacij, ki so lahko v pomoč pri diagnozi ali prognozi bolezni. Pri raku jajčnikov se večina molekularnogenetskih preiskav izvede na tumorjih epitelnega raka jajčnikov z namenom določanja okvare homologne rekombinacije, ki je pomemben biomarker za zdravljenje s PARP inhibitorji. Med tumorji materničnega telesa se molekularno-genetsko testiranje najpogosteje izvaja pri tumorjih karcinoma endometrija in različnih mezenhimskih tumorjih. Pri endometrioidnih karcinomih endometrija je genetsko testiranje v pomoč pri molekularni klasifikaciji tumorjev, ki ima prognostični pomen. Pri tem se najpogosteje izvaja genotipizacija *POLE*, *TP53* in MMR genov. Pri mezenhimskih tumorjih maternice se genotipizacija tumorjev izvaja z namenom določanja za podtip značilnih fuzijskih transkriptov ali mutacij v specifičnih genih. Interpretacijo rezultatov testiranja se vedno izvede glede na tip tumorja, ki je bil poslan na preiskavo. Pri interpretaciji rezultatov genetskih testov je potrebno vedno upoštevati tudi omejitve testa.

Ključne besede: molekularno-genetska diagnostika, raj jajčnikov, rak materničnega telesa, HRD, POLE

Uvod

Namen molekularno genetskega testiranja ginekoloških tumorjev je detekcija biomarkerjev pomembnih za zdravljenje ali pridobivanje dodatnih informacij, ki so lahko v pomoč pri diagnozi ali prognozi bolezni (molekularni klasifikaciji tumorjev). Na Oddelku za molekularno diagnostiko v okviru genotipizacij ginekoloških tumorjev največji delež genotipizacij izvedemo pri raku jajčnikov in raku materničnega telesa.

Tumorji raka jajčnikov

Pri raku jajčnikov/jajcevoda se večina molekularno-genetskih preiskav izvede na tumorjih epitelnega raka jajčnikov z namenom določanja okvare homologne rekombinacije (HRD), ki je pomemben biomarker za zdravljenje s PARP inhibitorji. Največkrat okvaro homologne rekombinacije povzroči patogena različica v genih *BRCA1/BRCA2* ali metilacija promotorja v genov *BRCA1/BRCA2*, redkeje mutacija v drugih ne-BRCA HR genih. Patogene različice (mutacije) so pri seroznem karcinomu jajčnika visokega stopnje prisotne pri 15-25% primerov, okrog 10% ima metiliran promotor gen *BRCA1*, manj kot 10% ima okvaro HR iz drugih razlogov. Skupno je okvara HRD pri seroznem karcinomu visokege stopnje prisotna v 30-40%

primerov. Pri preostalih podtipih epitelnega raka jajčnikov je delež tumorjev z okvaro HRD bistveno nižji. Pri seroznem karcinomu nizke stopnje so v 50-60% prisotne mutacije v genu *KRAS* ali *BRAF*, ki so kot biomarkerji prav tako povezane z odgovorom na zdravljenje z KRAS oz BRAF-zaviralci. Med svetloceličnimi in edometrioidnimi karcinomi jajčnika je največji delež tumorjev z okvaro »mismatch repair« (MMR) proteinov, ki so lahko povezani s sindromom Lynch. Molekularno genetsko testiranje je lahko pomembno pri diagnostiki juvenilnih granulosa celičnih tumorjev ali Sertoli-Leydig celičnih tumorjev. Pri teh z genotipizacijo določamo mutacije v genih *FOXL2* in *DICER1*. Posebno entiteto raka jajčnikov predstavljajo tumorji drobnoceličnega karcinoma hiperkalcemičnega tipa, ki običajno nosijo mutacijo v genu *SMARCA4*.

Testi, ki jih uporabljamo za genotipizacijo tumorjev jajčnika so sekvenciranje druge generacije (NGS) z uporabo večjih panelov, določanje metilacije promotorja *BRCA1/BRCA2* in test določanja za HRD-značilne okvare genoma.

Tumorji materničnega telesa

Med tumorji materničnega telesa se molekularno-genetsko testiranje najpogosteje izvaja pri tumorjih karcinoma endometrija in različnih mezenhimskih tumorjih. Pri endometrioidnih karcinomi endometrija (EEC) je molekularno-genetsko testiranje v pomoč pri molekularni klasifikaciji tumorjev, ki ima prognostični pomen. Določanje mutacij v genu *POLE* v kombinaciji z določanjem mutacijami v *TP53* in IHK barvanjem TP53, ter IHK barvanjem proteinov MMR/ali MSI omogočajo molekularno klasifikacijo endometrioidnih karcinomov endometrija. *POLE* ultramutirani tumorji EEC (TMB>100 mutacij/Mb) po molekularni klasifikaciji sodijo v prognostično najugodnejšo skupino, in predstavljajo malo več kot desetino vseh karcinomov endometrija. Mikrosatelitno nestabilni ali MMR okvarjeni (dMMR) tumorji EEC sodijo v vmesno prognostično skupino. Prav tako v skupino z vmesno prognozo sodijo tumorji brez specifičnega molekularnega profila (NSMP EEC). Tumorji EEC, ki imajo mutiran ali abnormalen TP53, in nimajo veliko sprememb v številu kopij sodijo v najslabšo prognostično skupino. Serozni karcinomi endometrija imajo najvišji delež tumorjev z mutacijami v genih *BRCA1/BRCA2*.

Druga skupina tumorjev raka maternice, kjer se molekularno-genetske preiskave izvajajo za namen diagnostike, so mezenhimski tumorji maternice. V tem primeru z določanjem značilnih fuzijskih transkriptov ali mutacij v specifičnih genih, ki se pojavljajo v različnih podskupinah mezenhimskih tumorjev, informacija pridobljena z genotipizacijo lahko pripomore h opredelitvi podskupine. Npr. detekcija fuzijskih transkriptov je lahko v pomoč pri diagnostiki stromalnih tumorjev endometrija in pri vnetnih miofibroblastnih tumorjih. Določanje mutacij v genu *MED12* in *FH* je lahko dodatna informacija k diagnostiki gladkomišičnih tumorjev (leiomiomi, leiomiosarkomih..), ter določanje mutacij v *TSC1/TSC2* k diagnostiki pri perivaskularnih epiteloidno-celičnih tumorjih (PEComa).

Tumorje raka materničnega vratu

So redko poslani na genotipizacijo, v večini primerov le z namenom določanja mutacijskega bremena tumorja za namen zdravljenja. Pri HPV-povezanih rakih materničnega vratu je priporočena tipizacija HPV.

Testi, ki jih uporabljamo za genotipizacijo tumorjev materničnega telesa so NGS z uporabo večjih panelov za določanje sprememb na DNA, NGS testi za določanje različnih fuzijskih transkriptov na RNA, določanje metilacije promotorja *MLH1* za namen izključevanja sindroma Lynch pri dMMR tumorjih ter test določanja najpogostejših mutacij v genu *POLE*.

Interpretacijo rezultatov testiranja se vedno izvede glede na tip tumorja, ki je bil poslan na preiskavo. Različice na izvidu so navedene skladno z AMP/ASCO/CAP priporočili. Rezultat molekularno genetskega testa je zelo odvisen od izbire pravilnega vzorca in od realnega deleža tumorskih celic v vzorcu. Pri interpretaciji rezultatov molekularno-genetskih testov je potrebno vedno upoštevati tudi omejitve testa, predvsem v primeru negativnega izvida.

Literatura

1. NCCN (2025) 'Ovarian Cancer/Fallopian Tube Cancer/Primary Peritoneal Cancer', version 3.
2. Mosele, F. et al. (2020) 'Recommendations for the use of next-generation sequencing (NGS) for patients with metastatic cancers: a report from the ESMO Precision Medicine Working Group.', *Annals of oncology: official journal of the European Society for Medical Oncology*, 31(11), pp. 1491-1505. doi: 10.1016/j.annonc.2020.07.014.
3. NCCN (2025) 'Uterine Neoplasms', version 3.
4. NCCN (2025a) 'Genetic/Familial High-Risk Assessment: Colorectal, Endometrial, and Gastric', version
5. Li, M. M. et al. (2017) 'Standards and Guidelines for the Interpretation and Reporting of Sequence Variants in Cancer: A Joint Consensus Recommendation of the Association for Molecular Pathology, American Society of Clinical Oncology, and College of American Pathologists.', *The Journal of molecular diagnostics : JMD*, 19(1), pp. 4–23. doi: 10.1016/j.jmoldx.2016.10.002.